

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ

Шаповалова І. В., гр. Б-10м

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **І.В. Нестеренко**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Важливою складовою адміністративної відповідальності є система адміністративних штрафів. При цьому, адміністративні штрафи — це вид адміністративного стягнення, який має специфічні властивості, що й зумовлює наявність низки особливих умов визначення їх ефективності. Аналіз наукових та нормативних джерел свідчить, про різноплановість у визначенні поняття ефективності штрафних санкцій. З одного боку, якісна характеристика стягнення розглядається, як співвідношення мети (запланованого) й результату (досягнутого), з іншого, як ступінь досягнення мети, передбаченої законодавцем. Немає єдності поглядів щодо критеріїв та показників ефективності санкцій (стягнень). Виділяють лише показники ефективності, або ототожнюють ці поняття. На нашу думку, потрібно чітко розділяти ці поняття, оскільки вони, не дивлячись на деяку лексичну схожість, мають різний зміст.

Головна умова ефективності адміністративних штрафів – це обставина (або їх сукупність), від наявності або зміни якої залежить сама ефективність або її рівень, - величина коефіцієнта ефективності. Умови мають загальний характер та необхідні для підвищення їх ефективності. Варто звернути увагу й на той факт, що ефективність штрафів слід розглядати з позицій результативності їх застосування. Для цього цікавими є критерії та показники ефективності адміністративних штрафів. Враховуючи мету адміністративних штрафів, можна визначити основні критерії їх ефективності, але ці критерії дають тільки принципову схему вирішення питання про визначення ефективності адміністративних штрафів. Додатково мету й результат її досягнення необхідно визначати за допомогою кількісних показників. Отже, потрібні не тільки критерії (позитивний результат), а й показники – ознаки, які сприяють досягненню певної мети. Ефективність адміністративних штрафів, на наш погляд, має визначатися щодо кожного аспекту (загально-превентивного, конкретно-превентивного, виховного), оскільки тільки так можна вивчити їх дійсну ефективність. Саме співвідношення поставленої мети з отриманими результатами дає можливість визначити ефективність адміністративних штрафів. Однак, це не дає змоги

визначити "чистий ефект" адміністративних штрафів, тому що на процес формування результату застосування штрафів впливають додаткові позитивні та негативні фактори.

Узагальнення результатів адміністративно-штрафної практики свідчить про досить незначний відсоток рецидиву однорідних правопорушень, за які законодавством передбачено застосування адміністративних штрафів, а також незначне зростання, а щодо деяких видів проступків і зниження, кількості адміністративних проступків та осіб, які вперше вчинили правопорушення. Тому, з огляду на необхідність забезпечення фінансових потреб держави, які базуються на засадах формування максимально зручних і необтяжливих умов оподаткування бізнесу, особливої актуальності набувають шляхи впровадження ефективного податкового контролю за діяльністю суб'єктів господарювання. Податковий контроль – важлива складова функціонування податкової системи в економічному та соціальному контексті, яка сприяє подоланню нерівномірного розподілу податкового навантаження в економіці, впорядкуванню системи планування, організації та здійснення податкових перевірок, дозволяє визначати приховану податкову базу і запобігти ухилянню від оподаткування, сприяє підвищенню податкової культури. Одне з ключових місць серед проблем забезпечення ефективності податкового контролю в Україні займає проблема гармонізації взаємовідносин між контролюючими органами у сфері оподаткування та платниками податків. Крім того, на шляху зниження тягаря податкового контролю на бізнес та гармонізації взаємовідносин учасників контрольно-перевірочного процесу перед податковими органами стоїть завдання удосконалення діючих, запровадження та розвиток нових форм і методів роз'яснювальної роботи з метою підвищення ефективності адміністрування податків і зборів в Україні. На шляху гармонізації взаємовідносин, між податковими органами та платниками податків, у процесі здійснення податкового контролю слід, також, посилити просвітницьку діяльність органів контролю, спрямовану на забезпечення розуміння суспільством своїх конституційних обов'язків та соціальної відповідальності.

Таким чином, у контексті реформування системи адміністративних стягнень, зокрема поступового підвищення ролі адміністративних штрафів, необхідне подальше посилення їх ефективності, усунення факторів, які гальмують і знижують результативний вплив штрафних санкцій шляхом удосконалення адміністративно-штрафного законодавства й адміністративно-штрафної практики.